

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-12-19

Vår referens

Frida De Oliveira

Utvecklingssamordnare

frida.deoliveira@malmo.se

Remiss Justitiedepartementet - Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30)

STK-2025-1771

Sammanfattning

Malmö stad har beretts möjlighet att avge yttrande kring promemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30). EU:s migrations- och asylpakt är ett omfattande regelverk antaget 2024 som syftar till att etablera ett gemensamt och harmoniserat system för asyl och migration inom EU. I promemorian lämnas förslag om anpassning av svensk rätt utifrån en rad förordningar.

På grund av den korta remisstiden har stadskontoret stämt av med arbetsmarknads- och socialförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Några har även valt att skicka in ordinarie förvaltningsyttrande.

Stadskontoret riktar kritik mot den korta remisstiden. Stadskontoret bedömer att lagändringarna får konsekvenserna för kommunerna och att full kostnadstäckning ska ges för de administrativa följdverkningar som anpassningen till lagändringarna ger och för ambitionshöjningen avseende skyndsamhet vid utseendet av och kompetensen hos gode män.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Justitiedepartementet - Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30)
- Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30) volym 1
- Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30) volym 2

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260105 Remiss Justitiedepartementet - Migrations- och asylpakten
- Förslag till yttrande KSAU 260105 Remiss från Justitiedepartementet - Migrations- och asylpakten
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Remissvar grundskoleförvaltningen
- Remissvar Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-01-05

Kommunstyrelsen 2026-01-07

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Förskoleförvaltningen

Grundskoleförvaltningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Stadskontoret, omvärld- och näringslivsavdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Malmö stad har beretts möjlighet att avge yttrande kring Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30). EU:s migrations- och asylpakt är ett omfattande regelverk antaget 2024 som syftar till att etablera ett gemensamt och harmoniserat system för asyl och migration inom EU. Regelverket bygger på fyra huvudsakliga områden: säkra yttre gränser, snabba och effektiva förfaranden, solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstater samt ett fördjupat samarbete med länder utanför EU. Pakten trädde i kraft den 11 juni 2024 och börjar tillämpas fullt ut efter en övergångsperiod på två år.

I promemorian lämnas förslag om anpassning av svensk rätt utifrån följande förordningar:

- Asylprocedurförordningen
- Skyddsgrundsförordningen
- Screeningförordningen
- Förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening
- Eurodacförordningen
- Asyl- och migrationshanteringsförordningen

- Förordningen om återvändandegränsförfarande
- Vidarebosättningsförordningen
- Krishanteringsförordningen

Vidare lämnas förslag till genomförande av det nya omarbetade mottagandedirektivet.

Asylprocedurförordningen

Asylprocedurförordningen syftar till att effektivisera, förenkla och harmonisera medlemsstaternas förfaranden genom att inrätta ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen. Asylprocedurförordningen ersätter det omarbetade asylprocedurdirektivet som har genomförts i svensk rätt.

En stor del av författningsförslagen innebär en gallring av bestämmelser om internationellt skydd i svensk rätt, eftersom det regleras med direkt effekt i asylprocedurförordningen. Detta gäller t.ex. svenska bestämmelser som definierar begreppen flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande.

Skyddsgrundsförordningen

Skyddsgrundsförordningen syftar till att säkerställa att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd och att säkerställa att en gemensam uppsättning rättigheter är tillgänglig för personer som beviljats internationellt skydd i samtliga medlemsstater. Förordningen ersätter det omarbetade skyddsgrundsdirektivet som har genomförts i svensk rätt. Skyddsgrundsförordningen är i stora delar direkt tillämplig och ska tillämpas direkt av nationella myndigheter och domstolar på samma sätt som nationella lagar och föreskrifter.

Exempel på förslag på kompletterande nationella bestämmelser är giltighetstider för de uppehållstillstånd som utfärdas till personer som beviljats internationellt skydd. Förslagen innebär i denna del att den initiala giltighetstiden för uppehållstillstånd för personer som beviljats flyktingstatus ska vara tre år och för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande tretton månader. Vid förlängning ska giltighetstiden för uppehållstillstånd vara tre år för flyktingar och två år för subsidiärt skyddsbehövande. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Screeningförordningen

Screeningförordningen introducerar ett förfarande kallat screening för samtliga tredjelandsmedborgare som påträffas i samband med att de illegalt korsat yttre gräns, inne på en medlemsstats territorium men inte har uppfyllt inresevillkoren eller efter att ha landsatts i samband med en efterforskning och räddningstjänst till havs, oavsett om de söker internationellt skydd eller inte. Dessutom omfattas personer som söker internationellt skydd vid gränsen men där personen inte uppfyller inresevillkoren.

Däremot omfattas inte personer som rest in med giltiga tillstånd, men vars giltighet löpt ut under deras vistelse. Screeningförordningen kompletterar Schengenregelverket.

Syftet med screeningen är att kontrollera personerna och inhämta tillgänglig information om dem, för att när screeningen avslutats överlämna ärendet och den information som framkommit till behörig myndighet för asylprövning eller återvändande. Screeningen omfattar flera moment, däribland identifiering eller verifiering av identitet, registrering av biometriska uppgifter, hälsokontroll, sårbarhetskontroll och säkerhetskontroll. Har personen påträffats vid yttre gräns ska screeningen avslutas inom sju dagar. Om personen i stället har påträffats inom territoriet ska screeningen slutföras inom tre dagar.

Polismyndigheten föreslås vara huvudansvarig myndighet för screeningförfarandet. Polismyndigheten och Migrationsverket föreslås ha ett gemensamt ansvar för utförandet av momenten identifiering och verifiering av identitet, sårbarhetskontroll, registrering av biometriska uppgifter och ifyllande av screeningformulär och avslutande av screeningen. Polismyndigheten ska ansvara ensam för säkerhetskontrollen. Regionerna ska ansvara för utförandet av hälsokontrollen. Tullverket och Kustbevakningen ska hjälpa Polismyndigheten vid kontrollmomenten identifiering eller verifiering av identitet samt säkerhetskontroll samt Migrationsverket vid identifiering eller verifiering av identitet. Screening ska endast genomföras på särskilt anvisade platser vid yttre gräns eller inom landet.

Av screeningförordningen följer att personer som påträffas vid yttre gräns under pågående screening inte ska ges tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium.

I syfte att möjliggöra informationsdelning mellan myndigheterna i fråga om uppgifter som skyddas av sekretess föreslås att det i utlänningslagen införs en bestämmelse med innebörden att Polismyndigheten och Migrationsverket ska lämna de uppgifter till varandra som behövs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter som screeningmyndigheter. Det föreslås vidare att det i samma lag införs bestämmelse om uppgiftsskyldighet för regionerna avseende vad som framkommit vid en hälsokontroll till Polismyndigheten. Slutligen föreslås vissa ändringar i utlänningsdatalagen i fråga om personuppgiftsbehandling. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026, med undantag för bestämmelserna om förvar som utgör en komplettering till Förvarsutredningens förslag. Dessa ska enligt Förvarsutredningens förslag träda i kraft den 1 juli 2026.

Förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening

Förordningen är ett komplement till screeningförordningen. Förordningen innebär ändringar i två andra EU-förordningar; förordningen om Ecris-TCN samt en av de två s.k. interoperabilitetsförordningarna. Dessa förordningar syftar i sin tur till att

effektivisera utbytet av uppgifter om tidigare fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer mellan EU:s medlemsstater respektive bidra till interoperabilitet mellan EU:S olika informationssystem, förbättra ändamålsenligheten och effektiviteten i kontrollerna vid de yttre gränserna. Syftet med de ändringar som görs genom förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening är bl.a. att göra det möjligt för screeningmyndigheter att få tillgång till relevanta uppgifter i Ecris-TCN och andra EU-system. Förordningen bedöms inte föranleda några lagstiftningsåtgärder i nationell rätt.

Eurodacförordningen

Eurodac är ett EU-gemensamt informationssystem som innehåller fingeravtryck från personer som ansöker om internationellt skydd och från tredjelandsmedborgare eller statslösa personer i länder utanför EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Fingeravtrycken används för jämförelse mellan medlemsstaterna för att göra det lättare för medlemsstaterna att bestämma vilken stat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd samt för vissa brottsbekämpande ändamål. Eurodac regleras av Eurodacförordningen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som Eurodacförordningen börjar tillämpas, dvs. den 12 juni 2026, med undantag för personer som ansöker om tillfälligt skydd i enlighet med massflyktsdirektivet. För dessa personer föreslås ändringarna träda i kraft den 12 juni 2029.

Asyl- och migrationshanteringsförordningen

Asyl- och migrationshanteringsförordningen ersätter Dublinförordningen. Den nya förordningen har ett vidare syfte och fastställer en gemensam ram för hantering av asyl och migration inom unionen. Förordningen bygger på principerna i Dublinförordningen men inför även en obligatorisk solidaritetsmekanism som möjliggör ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna. Syftet är att stärka medlemsstaternas beredskap att hantera migration, klara situationer med migrationstryck och underlätta solidaritetsstöd mellan medlemsstaterna. I förhållande till Dublinförordningen införs nya kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat. Det införs även ny reglering om sökandens skyldigheter och konsekvenser vid bristande efterlevnad. För att säkerställa ett snabbt fastställande av ansvarig medlemsstat har tidsfristerna förkortats. Förordningen är direkt tillämplig. För att, så långt det går, harmonisera överklagandefrister mellan rättsakterna och möjliggöra ett snabbt förfarande föreslås att tidsperiod för överklagande ändras till sju dagar, även till Migrationsöverdomstolen. Eftersom svensk rätt saknar särskilda bestämmelser för denna typ av överklaganden föreslås nya bestämmelser i utlänningslagen som ska gälla för beslut enligt denna förordning samt beslut enligt asylprocedurförordningen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som asyl- och migrationshanteringsförordningen börjar tillämpas, den 12 juni 2026.

Det nya omarbetade mottagandedirektivet

I promemorian lämnas förslag till genomförande av det nya omarbetade mottagandedirektivet. Syftet med det nya direktivet är att harmonisera strukturerna för mottagandet inom EU genom att säkerställa adekvat levnadsstandard, garantera rättigheter och främja en effektiv integrationsprocess. Det nya direktivet ersätter 2013 års direktiv. Förslagen från Mottagandeutredningen är utgångspunkten för de förslag som lämnas i de delar förslagen genomför direktivet. Detsamma gäller förslagen från Förvarsutredningen. Utifrån Mottagandeutredningens förslag om närvarokontroll på asylboende, områdesbegränsning, boende- och anmälningsskyldighet i vissa situationer, samt utökad möjligt för nedsättning av dagersättning om föreslagna skyldigheter inte följs föreslås ytterligare författningsändringar. Bl.a. föreslås obligatorisk rörelsebegränsning för sökande vars ansökan prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt asylprocedurförordningen. Detta gäller även sökande under 16 år. Besluten ska inte kunna överklagas. I utlänningslagen föreslås särskilda förutsättningar för att ta en vuxen eller ett barn som ansöker om internationellt skydd i förvar om det är nödvändigt som ett led i ett gränsförfarande för att avgöra om utlänningen har rätt att stanna i Sverige.

Enligt det nya omarbetade mottagandedirektivet ska skolgång erbjudas senast två månader från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in. Enligt 4 kap. 1 a § skolförordningen ska barn tas emot i skolan så snart det är med hänsyn till deras personliga förhållanden, men mottagandet bör ske senast en månad efter ankomsten. Denna bestämmelse föreslås ändras så att tidsfristen för när barnen senast ska tas emot utökas med en månad. Som Mottagandeutredningen har föreslagit ska tillträde till arbetsmarknaden beviljas först efter en viss tid i Sverige. Det föreslås dock en begränsning för sökande som omfattas av ett påskyndat förfarande i enlighet med artikel 42.1 a–f asylprocedurförordningen. För att genomföra direktivet och anpassa svensk rätt till asyl- och migrationshanteringsförordningen föreslås vidare en bestämmelse som innebär att sökande som är skyldig att vistas i en annan medlemsstat enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen inte ska ha rätt till dagersättning eller tillträde till arbetsmarknaden. Ändringarna i den ännu inte ikraftträdde mottagandelagen ska träda i kraft i samband med att lagen träder i kraft, det vill säga den 1 oktober 2026. I fråga om förvar ska ändringarna träda i kraft den 1 juli 2026.

Förordningen om återvändandegränsförfarande

Förordningen om återvändandegränsförfarande syftar till att skapa ett gemensamt och obligatoriskt återvändandeförfarande för tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för

asylgränsförfarandet. Tredjelandsmedborgare och statslösa personer som fått avslag på sin ansökan om internationellt skydd ska vistas vid eller i närheten av gränsen under högst tolv veckor, eller i transitområden. Om ett beslut om återvändande inte kan verkställas inom den tidsperioden om tolv veckor får medlemsstaterna fortsätta med förfaranden för återvändande. I krissituationer får medlemsstaterna tillfälligt förlänga den maximala vistelsetiden vid gränsen med ytterligare sex veckor och justera längden på förvarstiden i motsvarande mån. Bestämmelserna bedöms vara direkt tillämpliga och kräver inte några författningsåtgärder. Personer som omfattas av återvändandegränsförfarandet ska ges en tidsfrist för frivillig avresa, om det inte finns risk för avvikande, om ansökan bedömts som uppenbart ogrundad eller om personen utgör en risk för allmän ordning eller säkerhet. Bestämmelsen bedöms vara direkt tillämplig. Personer vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för gränsförfarandet får enligt förordningen inte ges tillstånd att resa in i landet. En upplysningsbestämmelse med detta innehåll föreslås föras in i utlänningslagen. Personer som hålls i förvar under asylgränsförfarandet kan enligt förordningen fortsätta hållas i förvar under återvändandeprocessen för att förhindra inresa, förbereda återvändandet eller genomföra avlägsnandet. Personer som inte varit förvarstagna tidigare kan tas i förvar om det finns risk för avvikande, om de hindrar återvändandet eller om de utgör en risk för allmän ordning eller säkerhet. I nationell rätt ska det införas en bestämmelse om att personer som omfattas av förvarsbestämmelserna i stället ska kunna ställas under uppsikt. Denna möjlighet ska införas i utlänningslagen genom ett tillägg till de regler om uppsikt och förvar som föreslagits av Förvarsutredningen. Uppsikt ska kunna beslutas på samma grunder som förvar kan beslutas om enligt förordningen. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026, med undantag för bestämmelserna om förvar som utgör en komplettering till Förvarsutredningens förslag. Dessa ska enligt Förvarsutredningens förslag träda i kraft den 1 juli 2026.

Vidarebosättningsförordningen

Vidarebosättningsförordningen syftar till att skapa en gemensam europeisk ram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl. Den reglerar tredjelandsmedborgares och statslösa personers inresa till EU:s medlemsstater för att beviljas internationellt skydd eller humanitär status på ett lagligt och säkert sätt.

Vidarebosättningsförordningen är direkt tillämplig och ska tillämpas av nationella myndigheter på samma sätt som lagar och andra nationella föreskrifter.

Utgångspunkten för vidarebosättning i Sverige är individuella skyddsbehov. För att tillämpningen av förordningens bestämmelser ska fungera på ett ändamålsenligt sätt och för att anpassa svensk rätt till dessa ska de föreslagna giltighetstiderna för flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande gälla. Det föreslås att uppehållstillstånd för en familjemedlem ska ha samma sista giltighetsdag som det tillstånd som utfärdats till den

person som beviljats internationellt skydd. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Krishanteringsförordningen

Krishanteringsförordningen kompletterar asyl- och migrationshanteringsförordningen samt asylprocedurförordningen och innehåller särskilda regler för hur EU och medlemsstaterna ska agera i exceptionella krissituationer, inbegripet instrumentalisering och force majeure. Genom förordningen förses medlemsstaterna med möjligheter att begära tillstånd att dra nytta av solidaritetsåtgärder mellan medlemsstaterna och tillämpa undantag från vissa regler om asylförfarandet. Krishanteringsförordningen är direkt tillämplig och ska tillämpas av nationella myndigheter på samma sätt som lagar och andra nationella föreskrifter. För att tillämpningen av förordningens bestämmelser ska fungera på ett ändamålsenligt sätt och för att anpassa svensk rätt till dessa föreslås det en författningsändring som innebär att regeringen ska få lämna in en begäran om att dra nytta av solidaritetsåtgärder och tillämpa undantag från vissa regler om asylförfarandet. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Ensamkommande barn

I asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, det nya omarbetade mottagandedirektivet, screeningförordningen och Eurodacförordningen finns särskilda regler om ensamkommande barn. Enligt asylprocedurförordningen ska en företrädare utses för ett ensamkommande barn som ansöker om internationellt skydd. Företrädaren ska bistå barnet genom hela processen vid ansökan om internationellt skydd. I väntan på att en företrädare utses kan en tillfällig företrädare förordnas för barnet. Asyl- och migrationshanteringsförordningen och det nya omarbetade mottagandedirektivet innehåller regler om företrädare för barn som i stort motsvarar asylprocedurförordningens regler. Enligt screeningförordningen ska ett ensamkommande under screeningen åtföljas av en företrädare eller, om sådan ännu inte utsetts, en person med utbildning i barnrätt och skydd. Av Eurodacförordningen följer ett ensamkommande barn ska åtföljas av en företrädare eller, om ingen företrädare har utsetts, en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela den tid då barnets biometriska uppgifter tas. I svensk rätt regleras frågan om företrädare för ensamkommande barn i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn. Vid anpassning av svensk rätt till förordningarnas bestämmelser bör det nationella systemet med god man för dessa barn bör utgöra en utgångspunkt. Lagens regler ska således i tillämpliga fall gälla för företrädare som utses enligt förordningarna. Detta innebär att bl.a. att bestämmelserna i lagen ska gälla för företrädaren i fråga om t.ex. vem som kan ansöka om en företrädare, när förordandet ska upphöra och tillsyn över företrädarens uppdrag. Det föreslås dock uttryckligen framgå av lagen att om en företrädare eller tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen ska inte en

god man förordnas. Förordningarnas regler om en företrädares uppgifter och kompetens är direkt tillämpliga. Upplýsningsbestämmelser om förordningarnas innehåll i dessa delar föreslås dock föras in i lagen om företrädare för ensamkommande barn. Det nya omarbetade mottagandedirektivets bestämmelser om ensamkommande barn bedöms inte kräva några författningsändringar för att anses genomförda i svensk rätt. Detta då en företrädare enligt asylprocedurförordningen får vara samma person som enligt motsvarande bestämmelse i det nya omarbetade mottagandedirektivet, vilken möjlighet bör utnyttjas. Inte heller direktivets regler om mottagande av ensamkommande barn kräver några författningsåtgärder. Skyddsgrundsförordningen innehåller bestämmelser om förmyndare för ensamkommande barn, vars ansökan om internationellt skydd har beviljats. Definitionen av förmyndare kan jämföras med det nationella begreppet särskilt förordnad vårdnadshavare. En upplýsningsbestämmelse föreslås föras in i 6 kap. föräldrabalken med innehållet att reglerna om särskilt förordnad vårdnadshavare gäller även en sådan förmyndare som omfattas av skyddsgrundsförordningen. Bestämmelserna i förordningen om förmyndarens uppgifter är direkt tillämpliga och kräver inte några författningsåtgärder utöver en upplýsningsbestämmelse med hänvisning till förordningens bestämmelser. I övrigt bedöms förordningens bestämmelser om förmyndare och placering av ensamkommande barn inte kräva några författningsåtgärder. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Konsekvenser

Genomförandet av EU:s migrations- och asylpakt innebär omfattande organisatoriska, rättsliga och ekonomiska konsekvenser för flera svenska myndigheter. Förslagen berör i första hand Migrationsverket, Polismyndigheten, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen, men även flera andra myndigheter såsom Kustbevakningen, Tullverket, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Institutet för mänskliga rättigheter och Justitieombudsmannen. Migrationsverket berörs i särskilt stor utsträckning.

Kommunerna berörs indirekt av flera av förslagen inom migrations- och asylpakt, särskilt genom ändringarna i skyddsgrundsförordningen och mottagandedirektivet. Förslaget att lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning samt lagen om ansvar för etableringsinsatser ska anpassas till EU:s regelverk innebär att kommunerna fortsatt ansvarar för bosättning, mottagande och etablering av personer som beviljats internationellt skydd. Detta bedöms inte innebära några nya uppgifter, men ett behov av att säkerställa att lokala rutiner och informationssystem harmoniserar med de EU-rättsliga definitionerna och tidsfristerna. Vidare påverkas kommunerna av förslagen som genomför mottagandedirektivet, bland annat genom bestämmelsen att barn till sökande ska tas emot i skolan inom två månader, jämfört med dagens en månad, från att ansökan om internationellt skydd lämnats in. Sammantaget innebär förslagen att kommunernas ansvar inom bosättning, utbildning och mottagande av

personer med internationellt skydd förblir i huvudsak oförändrat men att anpassningar av rutiner, samverkan och informationsöverföring kan behövas för att uppfylla EU:s harmoniserade regler. Mottagandedirektivets krav på särskilda skyddsåtgärder för barn och andra sårbara grupper innebär att kommunerna får ett ökat ansvar för att tillhandahålla kvalificerat stöd inom mottagandet. En särskild konsekvens är behovet av en skyndsam process för utseende av samt fler och bättre utbildade gode män för ensamkommande barn. Kommunerna behöver säkerställa att gode män har tillräcklig kompetens om asylprocessen, barns rättigheter och de nya regelverk som följer av EU:s migrations- och asylpakt. Sammantaget bedöms förslagen inte innebära några nya obligatoriska åtaganden för kommunerna och bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Reglering enligt finansieringsprincipen är därför inte aktuell. Vidare är mottagandet av asylsökande ett statligt ansvar och staten ersätter kommuner och regioner för kostnader som uppstår i den kommunala verksamheten.

Förslagen bedöms inte innebära något direkt ingrepp i den kommunala självstyrelsen enligt 14 kap. 3 § regeringsformen.

Internremiss

På grund av den korta remisstiden har stadskontoret stämt av med arbetsmarknads- och socialförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Några har även valt att skicka in ordinarie förvaltningsyttrande

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens yttrande i sammanfattning

Förvaltningen framhåller att det skulle innebära svårigheter för överförmyndarnämnden att utse företrädare enligt screeningförfordningen och Eurodacförfordningen då det kräver jourverksamhet och tillgång till ideella ställföreträdare som kan åta sig uppdrag när som helst under dygnet. Förvaltningen anser inte att det är lämpligt att en person inom social jour förordnas som företrädare, bland annat på grund av att oklarheter kring ersättning och tillsyn. Ändringen som syftar till att åstadkomma ett snabbt och effektivt förfarande kan inte anses förenligt med artikel 12 i barnkonventionen, då barnet inte ges möjlighet att höras inför beslut om förordnande av företrädare.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen beskriver att det kommer att krävas stora resurser för att rekrytera ideella ställföreträdare med den kunskap som krävs enligt asylprocedurförfordningen och asyl- och migrationshanteringsförfordningen. Personer med denna kunskap är oftast utbildade jurister med erfarenhet inom migrationsrätt, som troligtvis inte har ett intresse av att även ansvara för barnets välbefinnande och sköta kontakter med till exempel skola. För att locka sådana ställföreträdare hade överförmyndarnämnden behövt erbjuda ett betydligt högre arvode vilket hade inneburit ökade kostnader. Om kunskapskravet sätts relativt lågt kan det innebära att barnet lider

rättsförlust vid asylprocessen, till skillnad från om barnet har ett offentligt biträde i asylprocessen. Överförmyndaren ska enligt 19 kap. 18 § föräldrabalken ansvara för att gode män och förvaltare erbjuds den utbildning som behövs. Med lagändringen (1 b § lag om god man för ensamkommande barn) innebär det att överförmyndarnämnden har ansvar att erbjuda utbildning om bland annat omhändertagande av underåriga och deras särskilda behov samt inom migrationsrätt. Det kommer även att kräva utökade kunskaper hos överförmyndarnämnden för att kunna utföra tillfredsställande tillsyn över dessa företrädare. Detta skulle innebära resurskrävande insatser, trots att kommunerna inte tilldelas ytterligare medel.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att avsaknaden av beslut om entledigande av en tillfällig företrädare kan innebära oklarheter i vilken period som ska slutredovisas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen menar att de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna inte utvecklas tillräckligt i utredningen och är fortsatt oklara.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser en risk för att barn i större utsträckning kan komma att hållas i förvarsliknande miljöer och förlora tillgång till skola, hälso- och sjukvård och en trygg vardag. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer vidare att insamling och hantering av biometriska data utgör en inskränkning av rätten till skydd för privatliv och integritet för både barn och vuxna. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen menar att det går att ifrågasätta huruvida dessa uppgifter ska samlas in från barn redan från sex års ålder, särskilt då det saknas ett tydligt säkerställande kring att inget psykiskt eller fysiskt tvång ska användas vid insamling av personuppgifter samt att uppgifterna ska kunna delas mellan medlemsländer samt användas i brottsförebyggande syfte.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att standardiserade gränsrutiner kan få konsekvenser för jämställdheten efter de riskerar att dölja könsspecifika skyddsbehov, vilket kan leda till att det blir svårare för kvinnor och flickor att få sina skyddsskäl synliggjorda och erkända.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att nya gränsförfaranden där fler människor kan hållas i förvarsliknande miljöer under lång tid kan leda till att rättigheter för dessa grupper inte tillgodoses. Förfarandet med screening och förvar kan bidra till ökad utsatthet och otrygga sammanhang och miljöer både för barnen och för föräldrar vilket kan innebära att det uppstår ett ökat behov av stöd och insatser från socialtjänsten. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att det också kan medföra sämre tillgång till vård, stöd och trygga boendemiljöer, särskilt för barn,

personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer och andra sårbara grupper. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser även ökad risk för våld, trakasserier och utsatthet, särskilt för kvinnor, flickor och hbtqi-personer.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen uttrycker även oro för att personer med funktionsnedsättning riskerar att inte få nödvändiga hjälpmedel eller anpassningar.

Sammanfattande konsekvenser utifrån förskoleförvaltningens ansvarsområde

Förskoleförvaltningen beskriver att det är svårt att få en tydlig bild över migrations- och asylpaktens reformer och vilka konsekvenser den kan få för efterfrågan på förskoleplatser.

Förskoleförvaltningen betonar att det inte råder någon tvekan om att reformerna i hög grad berör barn. Förskoleförvaltningen framhåller att barn är särskilt utsatta i migrationssammanhang och att de enligt barnkonventionen har rätt till skydd och trygghet och att deras bästa alltid ska prioriteras högt. Med de nya reformerna påverkas förskolan indirekt genom förändringar i mottagande och boendeformer. Detta kan leda till en varierad efterfrågan av förskoleplatser och ställa krav på snabb anpassning hos förskoleförvaltningen. Förskoleförvaltningen betonar vikten av att tidiga insatser för de allra yngsta barnen är att betrakta som en god investering. Förskolan och den öppna förskolan utgör en viktig kompensatorisk åtgärd, i synnerhet för barn som levt på flykt eller befinner sig i utsatthet.

Grundskoleförvaltningens yttrande i sammanfattning

Grundskoleförvaltningen påtalar i yttrandet att det är mycket viktigt att barn som har rätt till skolgång i Sverige så snabbt som möjligt erbjuds sådan.

Grundskoleförvaltningen beskriver att skolgång är en erkänd skyddsfaktor och en grundläggande del av integrationen. Grundskoleförvaltningen anger att det är av stor vikt att mottagandet till skola sker skyndsamt, men inte på bekostnad av kvalitén på mottagandet. Skolan behöver hinna förbereda mottagandet och möta upp eventuella behov av studiehandledare, modersmålslärare eller tolk. Grundskoleförvaltningen beskriver att skolan kan behöva några dagar för att ta del av befintlig överlämning och eventuell kartläggning samt organisera språkstödet vid första mötet.

Grundskoleförvaltningen anser att den föreslagna ändringen i 4 kap. 1 a § skolförordningen är bättre anpassad till rådande förhållande än nuvarande lydelse. Den yttre tidsgränsen på två månader från den dag ansökan om internationellt skydd lämnas in, bedöms av grundskoleförvaltningen i högre grad ta höjd för oförutsedda händelser och speglar bättre de praktiska realiteterna, särskilt med hänsyn till de konsekvenser som de andra föreslagna ändringarna i asyl- och mottagningsförfarandet kan få.

Grundskoleförvaltningen delar promemorians utgångspunkt att det ska röra sig om en yttre tidsgräns och att ett barn ska tas emot i skolan så snart det är möjligt och lämpligt.

Grundskoleförvaltningen lyfter i yttrandet att det är av stor vikt att de föreslagna lagändringarna följs upp och utvärderas så att konsekvensen av det ändrade asyl- och mottagningsförfarandet i övrigt inte leder till att barn som har rätt till utbildning i Sverige, på grund av striktare regler, undanhålls från denna i större utsträckning.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens yttrande i sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser positivt på promemorians förslag att rätten till gymnasieutbildning ska förbli oförändrad. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anser att det utifrån barnkonventionen och mänskliga rättigheter är positivt att barn fortsatt ska kunna ha möjlighet att påbörja gymnasieutbildning. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen understryker att det är av vikt att utbildningen ska erbjudas inom ordinarie system.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anser att det behöver tydliggöras hur informationsöverföringen till kommuner gällande de personer som placeras i gränsnära boende ska fungera. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anser även att det behöver klargöras huruvida ungdomar i gränsnära boende ska omfattas av uppsökningsansvaret i det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anser att de ekonomiska ersättningarna för kommuner behöver tydliggöras. Det är av stor vikt att full kostnadstäckning ges.

Stadsbyggnadskontorets yttrande i sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har yttrat sig kring den föreslagna ändringen i plan- och bygglagen. Ändringen innebär att begreppet asylsökande byts ut mot begreppet personer som söker internationellt skydd. Stadsbyggnadskontoret har inget att erinra avseende ändringen.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret vill rikta kritik mot den korta svarstiden. Stadskontoret anser att det är viktigt att ha respekt för den demokratiska processen och att remissinstanserna ska ges rimliga förutsättningar för att kunna ta fram remissvar av hög kvalitet.

Stadskontoret instämmer i förvaltningarnas synpunkter. Stadskontoret anser att lagändringarna får påverkan på kommunernas uppdrag, i synnerhet för de kommuner i vilka screeningboenden kommer att inrättas. Arbetet i kommunerna kommer att behöva anpassas till de EU-rättsliga definitionerna och tidsfristerna. Lagändringarna kommer även kräva en omställning för kommunernas skolverksamheter. Stadskontoret

bedömer att lagändringarna får särskilt stor påverkan på överförmyndaren genom det i promemorian klargjorda behovet av en skyndsam process för utseende av samt fler och bättre utbildade gode män för ensamkommande barn.

Stadskontoret delar inte promemorians bedömning om att förslagen inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Stadskontoret anser att kommunerna ska ges full kostnadstäckning för de administrativa följdverkningar som anpassningen till lagändringarna ger och för ambitionshöjningen avseende skyndsamhet vid utseendet av och kompetensen hos gode män.

I promemorian beskrivs att långvarig vistelsetid i mottagningssystemet bedöms kunna försvaga integrationen, öka risken för människohandel, exploatering och annan brottslighet riktad mot asylsökande och migranter, öka risken för utsatthet, trakasserier och våld mot kvinnor och flickor och medföra försämrad trygghet och ojämlika levnadsvillkor under asylprocessen. Bristande stöd och skydd beskrivs i sin tur kunna försvåra möjligheterna till etablering och full delaktighet i samhället. Promemorian anger att risker i form av småskalig kriminalitet och social oro kan uppstå på lokal nivå. Stadskontoret vill understryka att samtliga av dessa uppräknade konsekvenser är att betrakta som konsekvenser även för kommunerna, eftersom de i många fall kräver insatser från socialtjänsten eller annan kommunal verksamhet.

Ansvariga

Nicklas Löfström Nämndsekreterare
Micael Nord Näringslivsdirektör
Andreas Norbrant Stadsdirektör